

İnci Kefalinin Göçü

Van balığı ya da uçan balık olarak da bilinen inci kefalı, Van Gölü Havzası'na endemik bir balık türü. Yani yalnızca Van Gölü ve bu göle dökülen akarsularda yaşıyor. Yaygın olarak kullanılan adında kefal sözcüğü geçse de bu balığın kefalgillerin değil, sazangillerin bir üyesi olduğunu söylemeliyiz. Adına her yıl uluslararası bir festival de düzenlenen bu balığı gelin beraberce tanıyalım.

İnci kefalı, Van Gölü'nün tuzlu ve sodalı sularında yaşayabilen bir balık türü. Bu, onunla ilgili çarpıcı özelliklerden yalnızca biri. Uzunluğu yaklaşık 20 santimetre, ağırlığıysa yaklaşık 85 gram. Gümüş renkli pulları olan inci kefalı, Van Gölü'ndeki planktonlarla besleniyor. En çarpıcı özelliği ise üreme döneminde tatlı sulara doğru yaptığı yolculuk!

İnci kefalleri her yıl mayıs ve haziran aylarında üremek için topluca göç yolculuğuna başlıyor. Çünkü tuzlu ve sodalı sularda yumurta bırakamıyorlar. Büyük sürüler hâlinde Van Gölü'nden, bu göle akan akarsulara doğru gidiyorlar.

Ancak akarsulara ulaşabilmek için akıntının ters yönüne doğru yüzmeleri gerekiyor. Hem akıntıya karşı yüzüyor hem de kayalıklardan, küçük şelalelerden hoplayıp zıplayarak ilerliyorlar. Bu zorlu yolun bitiminde her bir dişi inci kefalı sığ alanlardaki taş, çakıl ve bitkilerin üzerine yaklaşık 10 bin yumurta bırakıyor. Erkek inci kefalleri de bu yumurtaları döyledikten sonra topluca Van Gölü'ne geri dönüyorlar. Döllenen yumurtalardan 3-4 gün içinde çıkan yavru inci kefalleri ise 1-2 hafta içinde akarsulardan göle geliyor.

İnci kefalleri bu göç sırasında Van Gölü'nden akarsulara ya da akarsulardan Van Gölü'ne doğrudan geçemiyor. Çünkü göldeki su tuzlu ve sodalı, akarsudaki suysa tatlı. Bu nedenle inci kefalleri bir bölgeden diğerine geçmeden önce akarsuların göle döküldüğü yerlerde bir süre bekliyor. Buralar, iki bölgedeki suyun birbirine karıştığı yerler. İnci kefalleri de buralarda durarak geçecekleri bölgedeki suyun farklı özelliklerine kendilerini alıştıyor. Ondan sonra da yollarına devam ediyorlar. Ancak bu bekleyişte başka bir etken daha var. Bilim insanları akarsuların su sıcaklığı 13 santigrat dereceyi geçmeden, inci kefallerinin buralara giriş yapmadığını keşfetmiş! Akarsuyun su sıcaklığı 23 santigrat dereceye geldiğindeyse göle geri dönüyorlarmış!

Bu göç yolculuğu pek çok insanın ilgisini çekiyor. Bu nedenle göç mevsiminde Van'a giden çok fazla turist oluyor. Zaten Uluslararası İnci Kefali Göçü Kültür ve Sanat Festivali de bu göç sırasında yapılıyor: Her yıl haziran ayının ilk haftası, Erciş ilçesindeki Deliçay kenarında... Kim bilir, belki bir haziran ayında sizin de yolunuz Van'a düşer.

İnci kefalı, Van halkının en önemli geçim kaynaklarından biri. Bu nedenle inci kefalini korumak Van halkı için çok önemli. Bunu sağlamak için de inci kefalinin üreme döneminde 75 günlük bir av yasağı uygulanıyor.